ära lõhutud (tast saadud 6 paari veskikive ja peale selle 2 m pikkused väravatulbad Andresel). Teised kaks vähemat rändrahnu (keskmise ja vanema Kalevipoja lingukivid) seisavad üks Otsa talu heinamaal (160. joon.) ja teine järves (Saadri ehk Saadjärve mõisa all).

Veed. Äksi kihelkonna vetes esindavad mõõduandvat osa järved, kuna silmapaistvamad ja suuremad jõed (Emajõgi ja Amme jõgi) kihelkonda ainult piiril riivavad. Järved, mis on vallanud voorte vahelised sügavamad lohud, on rühmitunud kihelkonna idaossa, võttes oma alla 11.55 km² kihelkonna pindalast.

Suurim järv on Saadjärv (161. joon.), mis ulatub Voldi (Tabivere) mõisast Kukulinna ja Saadjärve mõisani (6.4 km pikk ja 1.8 km lai). Ta võtab oma alla 7 km² ning kuulub seega suuremate Eesti järvede

K. Kalamehe foto.

161. joon. Saadjärv.
Vaade Saadjärve mõisast Kukulinna mõisa poole.

sekka. Kolm poolsaart (Kaste, Karjamaa ja Peetsu) on järve loodeotsa — Voldi järve — eraldanud kaguosast — Suurjärvest, kuhu lõunast tõmp Kukulinna poolsaar sisse tungib (162. joon.). Voldi (ehk Tabivere) järv, mis rohkem varjatud tuulte eest ja mis ka madalam, on kiiresti soostumas ning taimede vööd lõikuvad põigi üle kitsama koha. Suurjärv on sügavam (maksimaalne sügavus lõunaotsas 27 m), ja sellepärast ainult kalda läheduses siin-seal taimevööga palistatud. Kuid ka siin on põhjamuda kihtide paksus suur (5—6 m). See muda koosneb peaasjalikult taime- ja loomajäänuseist ning ainult kaguosa sisaldab puhast tigukarbi-merglit. Lõunaosas on järve kaldad liivased ning lahesoppide põhi kruusane, kohane suplemiseks. Oma vee saab järv peaasjalikult põhja-allikaist, mispärast vee värv ka sinikas; ümbritsevaist soist nõrgub sellele lisa ainult vähesel mõõdul. Välja voolab vett

Tartumaa, lk. 534